

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

2026

+998335668868

www.innoworld.net

Google Scholar

zenodo

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

2026

3-JILD 1-SON

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

TO'PLAMI

3 - JILD, 1 - SON

2026

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

**Bo'lajak o'qituvchilarda kommunikativ qobiliyatni
takomillashtirishning kreativ yo'llari
Shonazarova Muxlisa**

Buxoro Davlat Pedagogika instituti magistranti

muxlisashonazarova41@gmail.com +99897 300-15-14

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo'lajak o'qituvchilarda kommunikativ qobiliyatni shakllantirish va takomillashtirishning kreativ yo'llari yoritilgan. Ta'lim jarayonida interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar, rolli o'yinlar hamda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish orqali bo'lajak o'qituvchilarning nutqiy faolligi va muloqot madaniyatini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, kommunikativ kompetensiyani oshirishda ijodiy yondashuvning ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: Kommunikativ qobiliyat, kreativ yondashuv, bo'lajak o'qituvchi, interfaol metodlar, pedagogik texnologiyalar, muloqot madaniyati.

Bugungi globallashtirish sharoitida ta'lim tizimiga qo'yilayotgan talablar tobora ortib bormoqda. Zamonaviy jamiyatga mos, raqobatbardosh va ijodkor kadrlarni tayyorlash jarayonida bo'lajak o'qituvchilarning nafaqat kasbiy bilim va ko'nikmalari, balki ularning kommunikativ qobiliyatlari ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, o'qituvchining samarali muloqot o'rnatish olishi, o'quvchilar bilan erkin va madaniyatli muloqotga kirisha bilishi ta'lim sifati va samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, bo'lajak o'qituvchilarda kommunikativ kompetensiyani shakllantirish va uni rivojlantirish dolzarb pedagogik muammolardan biri bo'lib qolmoqda.

Kommunikativ qobiliyat — bu shaxsning muloqot jarayonida o'z fikrini aniq, ravon va madaniyatli ifoda eta olish, suhbatdoshni tushunish, tinglash, bahs yuritish hamda ijtimoiy vaziyatlarga moslasha bilish malakalarining majmuasidir. Bo'lajak o'qituvchi uchun bu qobiliyat kasbiy faoliyatning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi, chunki ta'lim jarayoni asosan muloqot orqali amalga oshiriladi. Bo'lajak o'qituvchining kommunikativ qobiliyati uning pedagogik mahorati, shaxsiy fazilatlar va kasbiy kompetensiyasini belgilovchi asosiy omillardan biridir. O'qituvchining o'quvchilar, ota-onalar va hamkasblar bilan samarali muloqot o'rnatish olishi ta'lim-tarbiya jarayonining muvaffaqiyatli kechishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilarning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilishi zarur.

Kommunikativ qobiliyat o'qituvchilarning muhim qobiliyatidir. O'qituvchilar nafaqat bilim beruvchi, balki shaxslararo munosabatlarni rivojlantiruvchi hamdir. O'qituvchilarning yaxshi kommunikativ qobiliyatlarga ega bo'lishi ularning dars jarayonidagi muvaffaqiyatini oshiradi va talabalarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. Kommunikativ qobiliyatni shakllantirish usullari turlicha bo'lishi mumkin. Masalan, interfaol darslar, guruhli mashg'ulotlar va debatlar orqali o'qituvchilar talabalarning muloqot qilish ko'nikmalarini

rivojlantirishi mumkin. Shuningdek, talabalarning o'z fikrlarini ochiq-oydin ifoda etishga va boshqalar fikrini tinglashga o'rgatish ham muhimdir. Kommunikativ qobiliyatni rivojlantirishda zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. Onlayn darslar, virtual sinflar va boshqa raqamli vositalar yordamida o'qituvchilar talabalarning muloqot qilish qobiliyatlarini rivojlantirishi mumkin. Shuningdek, o'qituvchilarning o'z-o'zini rivojlantirish va doimiy ravishda yangi bilimlarni egallash ko'nikmasi ham ularning kommunikativ qobiliyatini oshiradi.

Kommunikativ qobiliyatni rivojlantirishning kreativ yo'llari

1. Interfaol metodlardan foydalanish: Interfaol metodlar talabalarni erkin fikr bildirishga, o'z nuqtayi nazarini himoya qilishga va muloqot madaniyatini shakllantirishga yordam beradi.

2. Rolli va ishbilarmonlik o'yinlari: Pedagogik vaziyatlarga asoslangan rolli o'yinlar orqali bo'lajak o'qituvchilar real dars jarayonidagi muloqot holatlarini modellashtiradilar. Bu esa nutqiy ishonchlik, emotsional barqarorlik va kommunikativ moslashuvni rivojlantiradi.

3. Muammoli vaziyatlar yaratish: Talabalarga muammoli savollar va vaziyatlar taqdim etish ularni tahlil qilishga, fikr almashishga va ijodiy yechimlar topishga undaydi. Bu jarayonda muloqot tabiiy va faol shakllanadi.

4. Innovatsion va raqamli texnologiyalar: Onlayn munozaralar, taqdimotlar, videodarslar va podkastlar yaratish orqali talabalar o'z nutqiy kompetensiyalarini zamonaviy axborot muhitida rivojlantiradilar.

Bo'lajak o'qituvchilarda kommunikativ qobiliyatni takomillashtirish uzluksiz va tizimli jarayon bo'lib, unda kreativ yondashuv muhim o'rin tutadi. Interfaol metodlar, rolli o'yinlar, muammoli vaziyatlar va innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish natijasida bo'lajak o'qituvchilar nafaqat kasbiy jihatdan, balki shaxsiy va ijtimoiy jihatdan ham yetuk mutaxassis sifatida shakllanadilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abduqodirov A.A. **Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat.** – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
2. Muslimov N.A. **Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirish.** – Toshkent: O'qituvchi, 2017.
3. Karimova G.K. Bo'lajak o'qituvchilarda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik shartlari // Pedagogik ta'lim jurnali. – 2020. – №3. – B. 45–49.
4. **Kommunikativ kompetentlikning o'ziga xos nazariy asoslari** — Maftuna S. Rashidova. Educational Research in Universal Sciences. Maqola bo'lajak o'qituvchilarda muloqot va kommunikativ kompetentlik tushunchalarini yoritadi.
5. **Talabalarda kommunikativ kompetentligini rivojlantirish** — X. A. Ruziyev. International Journal of Science and Technology. Kommunikativ kompetensiya rivojlanishi modeli, funktsional yondashuvlar tahlili.
6. **Bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy-pedagogik tayyorlash jarayonida kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi** — X. Milinorov, M. Mavlonova. Maqola bo'lajak pedagoglarning kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirish usullari haqida.